

PBEUS

Artá. Un trimestre. 1'50
A Fora. Any. 7'00
Al Extranjer Id. 10'00

Número solt
10 cts.

Redacció i Administració
Quatre Cantons, 3
ARTA (Mallorca)

LEVANT

SETMANARI CATOLIC MALLORQUI

A la Bona Memoria del Mestre

Don Segon Diaz Cordero

(UNA CARTA I UN PROJECTE)

ES propi de pobles agraits recordar i enaltir el nom de les persones que en un o altre sentit han treballat a favor del seu engrandiment moral, intel·lectual o material. Artá en diferents ocasions ha sabut honrar justament la memoria dels fills seus que per ell s'havien preocupat i per ell havien treballat.

A la consciencia de tot-hom està encare el treball d'un honrat obrer de l'intel·ligencia qui durant vint i dos anys no tengué més curolla que l'educació intel·lectual del centenar de nins artanencs a ell confiats. Aquest fou el malhaurat mestre D. Segon Diaz Cordero.

Aquest Senyor, foraster de naixensa, vengué aquí quant l'ensenyansa estava sufrint una crisi aguda. El poble patia feia temps una tongada de mestres que, fora raríssimes excepcions, se deixaven dominar p'els vicis o per la dessidia més funesta a conseqüencia de la qual Artá era una taca negra demunt el mapa estadístic de l'instrucció de Balears. Els mestres se succeïen uns als altres amb espais relativament curts i el nostre poble havia arribat a perdre la fe amb l'ensenyansa oficial.

La venguda de D Segon Diaz va fer concebre esperances perquè desde el primer dia ja s'el vegé empenyat en la nova organització de l'escola i ocupat en un treball constant per obtenir-ne fruit. Treballava sense remuneració de cap classe en hores extraordinaries i no cal dir que el poble de Artá li confià dins poc temps casi tots els seus nins. La matrícula d'aquella escola aumentà una cosa fora mida, arribant fins a cent coranta els alumnes sense auxiliar de cap classe.

Fou constant en son treball, que per les seues forces era un excés, i a pesar de que el nombre de alumnes per forsa havia de fer ressentir la intensitat de coneixements subministrats sapigué organitzar de tal manera l'escola que els seus deixebles obtenien amb un temps relativament curt un bany d'instrucció que aconhortava be an els pares i fins admirava als inspectors i autoritats que visitaven son establiment.

La seua constancia i el seu renunciament a ascensos que podria haver obtinguts si hagués volgut deixar a Artá, si per altres caires no'n fos també acreedor, el fan digne de eterna recordansa per tots quants se preocupen del nostre poble.

Fins aquí no s'ha fet casi res en sa memoria. Fora del escrit que a son record dedicarem en el número de 3 Juny de 1918, firmat per «Un Deixeble», pocs dies després de la seua mort, no sabem que res més s'haja fet publicament per ell.

Planyent en aquell escrit la fredor qu'havia reinat a son enterrament i l'oblit en que pareixia haver caigut el seu nom, diem:

«Mes si qui devia no s'ha cuidat de recompensarvos com mereixieu, no falten cors agraits que vos veneren i regoneixen profundament el galardó de que vos heu fet digne.

Els joves avui en camí d'homes per vos instruits, vos recorden diariament amb amor i els petits qu'encare rebien les vostres ensenyances no vos han abandonat en l'hora darrera i amb llàgrimes en els ulls vos han acompanyat a la vostra darrera posada. Es ben segur que en el cor de tots els vostres deixebles hi perdurará sempre el record més dolç d'aquell que

després dels pares fou el qui les ensenyà els camins de la vida i tal volta degut a vos s'han elevats o s'elevarán pardemunt el nivell de la vulgaritat.»

Aquest cas es arribat. El bon artanenc En Juan Sancho Miquel mos ha tramesa una carta en record del bon mestre aon enclou un hermós projecte que es de desitjar se dugui a cap.

Perque conegui tothom tal projecte, transcrivim aqueixa carta del amic Sancho i el mos feim nostre, posant a disposició de tots els antics deixebles de D Segon aqueixes columnes, ja per publicar les seues adhesions, ja per donar son nom a la llista de subscripció que en aquesta Redacció queda oberta

A. F.

Sr. D. Andres Ferrer.

ARTA

Estimado amigo: Habiera deseado escribirte estas mal trazadas líneas en la lengua natal, pero si mal lo hago en castellano peor lo haria en mallorquin y me veo precisado a hacerlo en aquel idioma.

Recordarás que pocos días antes de salir para estas tierras, estando en tu casa al arreglo de la suscripción de LEVANT, estuviémos rememorando do nuestros días pasados en las primeras letras y venimos a parar al recuerdo de nuestro querido maestro Segundo Diaz (q. e. p. d.).

Me enseñaste el artículo que dedicaste al día siguiente de su muerte al malogrado maestro y estuvimos de acuerdo en que asentaste en letras de molde el sentir de muchos discípulos y padres de los mismos. Sin embargo, los que se encontraban en Artá aquellos días tal vez asistieron a los funerales y rezaron por su alma; los que nos encontramos lejos de la patria y supimos la triste noticia con más o menos retardo rezamos por su alma; a los pocos días, quizás echamos todos en olvido al hombre que tanto hizo por los jóvenes, especialmente de las clases trabajadoras de Artá.

Habrà quien diga que el «Maestro Segundo» no hizo mas que cumplir con su deber; pero debemos tener en cuenta que, además de que hay quienes no cumplen con su deber escrupulosamente, el «Maestro Segundo» hizo más que

cumplir con su deber; «se sacrificó» en el cumplimiento de su deber e hizo mas que cumplir simplemente con su deber. El «Maestro Segundo» daba clases extraordinarias a los discípulos mas adelantados, con el fin de que estos pudieran ayudarle en su labor en las clases, en las horas reglamentarias y en estas horas, siempre estuvo «al pié del cañón» llegando al grado de que sufrió una enfermedad por el exceso de trabajo y aún en los últimos días de su vida no abandonó sus labores, pudiéndose asegurar que contribuyó a su muerte este exceso de trabajo.

Habemos artanenses repartidos por todo el mundo y tanto en Artá como entre los ausentes hay un recuerdo grato para el «buen maestro desaparecido»; pero esto sucede cuando viene al caso hablar de el y como el tiempo todo lo borra, hay el peligro de que nos olvidemos del todo y esto seria una ingratitud. «El maestro Segundo» merece cuando menos, un recuerdo de sus discípulos y el pueblo de Artá ha demostrado ser agradecido; lo demuestran las fiestas de inauguración del ferrocarril, las manifestaciones de agradecimiento a sus benefactores D. Rafael Blanes y a la memoria de su buen padre (Q. E. P. D.), ultimamente a las manifestaciones demostradas en la Co'lonia de San Pedro por la filantropía mejor hecha en aquella aldea por la noble familia Despuig, etc. etc., los que nos hallamos lejos de la tierra y hemos pagado los beneficios obtenidos, en parte, por los sacrificios en nuestra enseñanza, hechos por el «maestro Segundo» hemos de recordar con gratitud su memoria y creo que todos en general veríamos con regocijo que fuera de alguna mane'a exteriorizado el sentir popular en este caso.

Yo propongo: que se abra una suscripción popular en Artá (y que no dudo podrás para ello las columnas del «Levant», a disposición de la comisión encargada) con el fin de que con la cantidad que sea (pues el caso es que igual pueda demostrar su agradecimiento el humilde que el encumbrado) se vaya recolectando un fondo especial que podría llamarse de «homenaje al Maestro Segundo». Esta suscripción se haría extensiva a America por conducto de los familiares y amigos de los residentes en estas tierras y de las columnas del «Levant».

Podría tomarse una directiva que administrara lo recolectado, procurando desde luego que figuren personas de buena voluntad para esta obra y de confianza para los donantes.

De los primeros fondos recolectados dedicar un cuadro al óleo del inolvidable «maestro» a cada escuela, para lo

que oportunamente se recabaria la conformidad del M. Ayuntamiento.

Opino que uno de los primeros pasos de la comisión debiera ser, demostrar en alguna forma apropiada los sentimientos hacia el «maestro» desaparecido a sus familiares.

Podría ser esta suscripción el principio de una constante recolecta de fondos procedentes de los hijos de Artá, en casa y fuera de casa, para dedicar al fomento de la enseñanza de las clases no afortunadas y que de acuerdo con los donativos que se obtuvieran podrían desarrollarse las mejoras en una u otra forma.

Por lo expuesto, verás que es de capital importancia que los administradores de dichas colectas deben inspirar la confianza general por todos conceptos a fin de que sea mas factible el éxito de la obra.

Es mi opinión que una propaganda constante lograría, especialmente entre los artanenses de afuera que vayan logrando más a menos éxito en sus empresas, donativos de más o menos cuantía, pues se trata de una obra de engrandecimiento de la tierra y cuanto más lejos se está de ella más se la quiere.

Para esta empresa debería tomarse como patrona a nuestra Virgen de San Salvador a la que no olvida todo buen artanense.

El pueblo de Artá ha tenido la suerte de hallar entre sus hijos, algunos adinerados que con su filantropía han elevado el nivel moral y material del mismo, pero es necesario que todos contribuyan a tal objeto.

Muchas provincias de España tienen pueblos de más o menos importancia en donde se encuentran colegios y escuelas primarias que son el orgullo de sus habitantes y los hijos que hay por estos mundos repartidos, tienen a mucha gloria dar su grano de arena para ello. Todo es empezar y tu has demostrado ser tenaz y espero que ésta mi humilde opinión no caiga en saco roto.

Va ordeno a mi madre que entregue en mi nombre 25 pesetas, tan pronto se inicie la suscripción.

Ordena al amigo de siempre,

J. Sancho M.

De Son Servera

Moltes vegades, llegidors, al agafar la ploma per fer la crònica an el «Llevant», nos veim casi apurats per no sebre o per no tenir notícies que donarvos. I com que no mos agrada apuntar notícies o fets de valor insignificant resulta que a vegades en poques retxes tenim acabada la crònica.

Aquesta setmana, apesar de no haver-hi més qu'una o dues noves dignes de menció, temem esser llargs, tanta es la nostra complacència en publicar-les.

Basta, idó, el preàmbul, i passem a relatar l'hermosa i simpàtica festa celebrada ahir en aqueix poble.

Amb motiu de haver-se verificada la plantació d'arbres aïllats a cada part de l'Avenguda del Ferrocarril, i de tenir nostre'n Ajuntament acordada la celebració de tal festa tengué lloc aquesta en el anomenat passeig, el qual apareixia cegafauat amb molt de gust de part a part (1).

A la una i mitja del capvespre un gran repic general de campanes feu reuni a les seues respectives escoles als nins i nines de la població i en el dit lloc s'hi va llegir una gran disculpa.

Devers les dues i quart anaren desfilant cap a davant s'Escola Nacional de nins i nines qu'assisteixen an el Col·legi de les monges Franciscanes i després feren mateix les que van a costura a Ca sa Mestra.

Els nins de s'escola i ses nines de ses dues escoles amb els seus respectius mestres recorregueren cantant els carrers de la vila dugent cada qual una bandereta amb els colors nacionals.

Arribats al anomenat lloc, l'Ajuntament prengué assiento en la tribuna construïda al efecte, pujanthi el Rector Sr. Servera, el jutge Sr. Massaner, el Medge D. Miquel Servera, el Mestre D. Jaume Fornaris, el Farmacèutic D. Antoni Cursach i el Cabo de Carabiners.

S'aixecà per fer ús de sa paraula el digníssim mestre nacional D. Jaume Fornaris, comensant pocs moments després la pronunciació del seu brillantíssim discurs, alusiu al acte. Posà de relleu el gran influix que té l'arbre en el temps actual demunt el progrés dels pobles.

Parlà de lo hermós que és un paisatge reblit d'arbres, de lo molt que aquests favoreixen les plujes, de les fonts inegotables de riquesa que d'ells mos venen i tengué paraules d'elogi i alentació p'els conradors serverins que tanta activitat demostren en la plantació d'arbres que més envant han de produir copiosos resultats. Parlà sempre en mallorquí.

Voldriem extractar més detalladament el magnífic discurs del Sr. Fornaris, pero la crònica se va fent llarga i és precis encare afegirhi moltes altres coses.

Acabat el discurs del Sr. Fornaris que fou calorosament aplaudit, els nins després d'haver cantat una estona, anaren a depositar senaletes de terra demunt ses rels dels arbres recent sembrats i seguidament les nines anaven regant amb regadorettes plenes d'aigua tots i cada un dels arbres del passeig. Va ser aquest un acte hermosíssim.

La festa va acabar amb un altre discurs del Senyor Rector que merescué una ovació general.

A la Sala s'obsequià als nins i nines que prengueren part activa en la festa i aquesta acabà en mig d'un bullici extraordinari.

Ens toca donar i enhorabona a les autoritats civil i esglesiàstica i demés persones que coadjuvaren al lluitament d'aqueixa festa, la qual es ben segur que perdurará en la memoria dels serverins, especialment en la dels ninets que, tots gojosos acudien i amb molt d'acert foren associats p'el Magnífic Ajuntament a sa festa de referencia.

--Dimecres comensen a l'Església les Coranta Hores que cada any se celebren els dies 31 de Gener i dos i tres de Febrer.

Corresponsal.

De Capdepera

--Diumenge passat s'acabaren els exercicis espirituals que predicà el P. Francesc Fornés. A les vuit hi hagué Missa de Comunió General va esser molt concorreguda i a les deu hi hagué l'Oci solemne en que el Chor Davidic alenant amb so poble cantà sa Missa d'en Bellver.

A tots els sermons hi hagué molta d'assistència a pesar del molt de fret que va fé els primers dies; principalment el darrer vespre l'Església s'omplí de gent en gom.

--Divenres, dia 2, les Mares Cristianes celebrà s'esua festa que, com els altres anys segurament será solemne. Han encarregat el sermó an el nostre Director i Vicari d'aquest poble D. Llorens Parera, que s'estrena com a predicador i ademés se celebrará la festa de ses Capelletes de la Sagrada Família.

--En el nostre port hi ha forsa de moviment de barcos: «Antonia Alzina» que carrega de metro, el xebec que està descarregant, «San Jusep» qu'ha sortit aquests dies, «La Dolorosa» que també s'està carregant i la balandra «Cala Murta» que carrega de carbó i teules i el «Victoria» que està per sortir carregat de postetes cap a Barcelona; és una llástima que no s'activi sa concessió d'es port que se té demanada.

--Avui, dimecres, a sa sortida del poble ha patinat el camió carregat de saques de farina i ha pegat a una paret i ha rebut un parel de cops forts, pero no hi ha hagut desgracies personals.

--Aquesta setmana s'han comensades ses obres d'es nou matadero. Segons notícies será molt gran i espaiós.

Corresponsal.

BIBLIOGRAFIA

Acabam de rebre un opuscle titulat: *Vila i miracles d'un perdut artanenc que en sa juventut borrascosa no pogué prendre carrera, amb sa vida llicenciosa matà son pare a disgusts, ha derrotxat son patrimoni, i ara aspira a esser administrador del poble*, escrita per N. D. L. S. i editada en la Litografia i Tipografia Moderna S. A.

No hi ha dubte que aquesta obra retrata fidelment la persona an a que aludeix i mereixria esser coneguda de tothom perquè's sàpiga an a qui's confia el bé comú i qui és el qui s'atreveix a trastocar desde la premsa impia e immoral la honorabilitat de certes persones de Artá.

Pero suposat que aixó més be que fer bé, podrà donar un mal exemple a la nostra juventut per les escenes de vida llicenciosa que descriu i esser un miray de conducte detestable, no tant sols no mos atrevim a reproduir-lo en el nostre setmanari, com mos demana son autor, sino que li aconseyam que s'estogi la tirada i no'n repartesca cap exemplar que no l'haja revisat un censor d'absoluta confiança.

Per llevores no tenim inconvenient en reproduir-la i sabem cert qu'agradará als nostros lectors.

PREGONS

Aigós brutes.

El mes passat se feu una crida prohibint per segona vegada per ordre del Batle el tirar aigós brutes pels carrers, Sabem que ha extremat la vigilancia i ha donat ordres als empleats perquè li denunciïn els que hi trópiquen.

Desfresats.

També se'n ha feta una altre prohibint anar amb la cara tapada ni de nit ni de dia donant broma del qualsevol casta. Els que hi trobaran pagaran les penes que marca la llei.

DE POLITICA LOCAL

Per les informacions que hem pogudes recullir, el cap de les dretes D. Pere Morell, diumenge passat consultà als retgidors i Batle de la vila sobre determinació que convenia seguir davant l'insinuació que li havia feta una comissió del comitè «lliberal» per renunciar als càrrecs a fi de que poguessen omplir-se interinament amb personal del partit «lliberal».

La contestació, com era de suposar, fou categòrica: que no volien de cap manera abandonar sense un motiu justificat els càrrecs que'l poble amb sos sufragis les havia conferits.

D. Pere Morell comunicà aquesta determinació al Comitè «lliberal» i aquest convocà al partit en ple al antic «Centre» pel dimars a vespre. Acudiren, allà molts dels nous «lliberals» però no tots; se notà que hi faltaren primeres figures de les qui acudiren a la Constitució de Can Cardaix.

Exposada la contestació del cap de les dretes, la opinió se dividí. Mentres en uns dominava el seny i la sensatesa, altres se deixaven dur de l'exaltació i apassionament.

S'emitiren tota classe d'opinions dominant l'idea de no fer trastades ni politicades, sino de anar donant a conèixer el «programa» liberal i procurant conquistar-se l'opinió a fi d'anar sense trasbalsaments que poden esser perjudicials per tots, a conseguir un dia regir els destins del poble.

En dies successius s'han anat reunint tots els prohoms en el nou Centre demunt Can Xim i segons notícies l'opinió dels més sensats i dels qui posen part demunt l'amor a la vila va prevallesquent. Si no s'escolten als qui sols son guiats per l'instint de venjansa, será millor pel poble i fins i tot pel propi partit.

REGIONALS

Segons notícies l'Ajuntament de Inca ha acordat fer una bandera mallorquina per fer la onetjar triomfant en la Casa de la Vila en els dies de les majors festivitats al costat de la del Estat, com ho han fet abans a Soller i ara a Palma. L'exemple dona resultat.

Monument a Jaume III

La Comissió encarregada d'aixecar un Monument a Jaume III en la

Endevinaires:
Juan Sancho F. Fuster Pere
Obrador i Juan Servera.

TIPOGRAFIA CATOLICA

DE

A. FERRER GINART

En aquesta impremta poden encarregar qualsevol treball d'impressió.

TARJETES DE VISITA I D'ANUNCI, RECORDATORIS, CARTES I SOBRES
FACTURES I TOTA CASTA DE TREBALLS TIPOGRÀFICS.

Especialitat en impresos per correus, mestres icarabiners segons els models oficials.

VENTES AL DETALL I AL EN GROS **DEMANAU QUALSEVOL CLASSE DE PAPERS, LLIBRES, I ARTICLES ESCOLARS I D'ESCRITORI.**

Quatre Cantons 3 - ARTA

SERVICIO DE CARRUAJES DE BARTOLOMÉ FLAQUER (A) MANGOL

A todas las llegadas del Ferrocarril hay coche que parte directo para Cadepera y Calarratjada y de estos puntos sale otro para todas las salidas de tren.

Hay también coches disponibles para las Cuevas y viajes extraordinarios.

AGENCIA DE TRANSPORTES

Se sirven encargos para Palma y Estaciones intermedias.

PLASET A DE MARCHANDO.

Pasajes

Habana, Buenos Aires, Francia, y cualquier punto de América.

GRATUITAMENTE arreglo la documentación para poderse embarcar avisando con ocho horas de anticipación, por contar con personal activo e inteligente en el ramo. Para informes: Bartolomé Roca, Hostales, n.º 87

Los que deseen embarcarse de San Lorenzo, Son Servera, Capdepera o Artá pueden informarse en

ARTÁ
a **GUILLERMO BUJOSA**
CAN GANANCI

Rensaïmades i punts
En lloc se troben millós que a la
PANADERIA Victoria

ES FORN NOU
DEN

Maquet Roca Castell

A sa botiga hei trobaru sempre pans panets, galletes, bescuits, rollets, i tota casta de pasticeria.

TAMBE SE SERVEIX a DOMICILI

Netadat, prontitut i economia

DESPAIG

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

GRANDES ALMACENES San José

Vda. Ignacio Figuerola

¡HOY, COMO NADIE

detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Únicos almacenes que tienen en grandes existencias

**TODO LO QUE SE REQUIERE PARA
VESTIR Y CALZAR**

y que venden más barato que nadie

Teléfono 217 I Precio fijo

ESTA CASA NO TIENE SUCURSALES

ALMACENES MATONS DE

RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JAIME II n.º 59 al 49

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA Y CABALLERO,
ARTICULOS Y NOVEDADES PARA VESTIR,
DE TODAS CLASES.

¡ATENCIÓN!

Compra carros y carretones en cualquier estado se encuentren

Gabriel Carrió

PEDRA PLANA, 7 - ARTA

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48—ARTÁ

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU
I LLAMPANT. SERVICI ESMERADISSIM

Prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

¿Voleu estar ben servits?

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

tea una Agencia entre Artá i Palma i hei va cada dia.

Serveix amb prontitut i seguredat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38 An es costat des Centro Farmacèntic.
Artá Figuerol 43.

Si voleu menjar bo i llegítim

Oli d'oliva

dirigiu-vos a

D. JUSEP PIÑA

Quatre Cantons, 8-ARTÁ

Te olis de primera i segona classe a preus acomodats.

Serveix barrals de 16 litres a domicili.

VENTES EN GROS I AL DETALL

DISPONIBLE